

Rammeverk for muntlige ferdigheter

Rammeverk for Muntlige Ferdigheter

Rammeverket spesifiserer de ulike ferdighetene unge mennesker trenger å utvikle for å håndtere forskjellige talesituasjoner. Rammeverket er utviklet ved å trekke på tilgjengelige eksisterende ressurser og forskning, og i samråd med en rekke eksperter. Rammeverket er designet for å hjelpe skoleledere, lærere og elever å forstå de fysiske, lingvistiske, kognitive og sosiale/emosjonelle ferdighetene som muliggjør vellykket diskusjon, inspirerende tale og effektiv kommunikasjon.

Rammeverket kan brukes til å hjelpe lærere og elever å sette spesifikke muntlige mål for elever, og til å gi dem formativ tilbakemelding på deres bruk av tale og lytting. Rammeverket er ikke designet for å brukes som et vurderingsrammeverk, og vi anbefaler at skoler ikke bruker det til dette formålet.

Ordbok over nøkkelord og begreper

I dette dokumentet tilbyr vi noen definisjoner for nøkkelbegrepene i rammeverket. Vær oppmerksom på at egenskapene til muntlig språk ikke er helt separate eller distinkte, så det er unngåelig noe overlapping mellom definisjonene av noen av elementene beskrevet nedenfor.

FYSISK

Taletempo

En dyktig taler vil snakke i en hastighet som gir lytterne nok tid til å behandle det som blir sagt, samtidig som man unngår overdreven pausering eller nøling.

Tonevariasjon

Spesielt i en offentlig taler situasjon, bør en taler vurderes på hvordan de bruker variasjoner i vektlegging, volum og tonehøyde for å forbedre meningen med talen deres.

Klarhet i uttale

En dyktig taler vil uttale ord med passende klarhet og presisjon, uten å mumle eller sløre dem, slik at taleren blir forstått av sitt publikum. Måten spesielle ord uttales på kan også variere i henhold til den geografiske og sosiale opprinnelsen til talerne, som reflekterer deres personlige historier og identiteter. Dette gjelder også for dem som har lært norsk som et andrespråk. Ingen aksent er «korrekt», selv om det er allment akseptert at en talers aksent

påvirker hvordan de blir oppfattet av lyttere, både positivt og negativt (avhengig i stor grad av lytterens egen historie og identitet). Av grunner for sosial fremgang eller tilpasning til livet i et lokalsamfunn, kan barn gjøre bevisste anstrengelser for å endre aksentene sine, og det er normalt og forståelig. Men for vurderinger av muntlige ferdigheter, bør en talers aksent kun anses som problematisk hvis det bedømmes å forstyrre betydelig hvor tydelig de kan forstås av lyttere i en gitt situasjon.

Stemmeproeksjon

Dette betyr å snakke høyt nok til å passe til situasjonens behov. En dyktig taler vil ikke hviske når de henvender seg til en hel klasse eller lignende stort publikum, eller rope i en liten gruppesituasjon.

Gester og kroppsholdning

Spesielt i offentlige talesituasjoner, kan en dyktig taler bruke gester for å forsterke betydningen av talen sin. Disse bør ikke være overdrevne eller distraherende, men passende til situasjonens natur og skala. En talers eller lytters engasjement med de de interagerer med kan vises gjennom hvordan de sitter eller står. For eksempel, når man gir en formell presentasjon, bør kroppsholdningen være oppreist og 'åpen', som reflekterer talerens bevissthet om kravene til denne type tale som offentlig framførelse.

Ansiktsuttrykk og øyekontakt

En av de viktigste måtene en taler eller lytter kan vise engasjement med de de kommuniserer med, er gjennom deres ansiktsuttrykk. Øyekontakt kan også bidra til å opprettholde god mellommenneskelig kommunikasjon, hvis det brukes passende i enhver situasjon.

LINGVISTISK

Passende ordvalg

Kvaliteten på en muntlig presentasjon eller gruppediskusjon, på tvers av ulike situasjoner, kan påvirkes av talerens valg av passende og variert ordforråd. I noen situasjoner vil dette innebære riktig og nøyaktig bruk av relevante faguttrykk.

Register

Med «register» menes bruk av språk som passer for den sosiale situasjonen. Det mest åpenbare aspektet ved register er hvordan en talers språk tilpasses situasjonens relative formalitetsnivå. For eksempel, i et jobbintervju ville den normale forventningen være at en taler unngår slanguttrykk og uformell humor. I en uformell prat blant jevnaldrende, derimot, ville det være merkelig og ikke bidra til å forsterke samholdet med andre til stede å opprettholde en veldig formell stil. I dramaaktiviteter ville dette involvere evnen til å snakke på en måte som er 'i tråd' med karakteren som portretteres.

Grammatikk

Korrektheten av grammatikk i tale er ofte et emne for offentlig debatt, men den debatten er sjelden godt informert. Det er ofte forvirring mellom hva som er grammatisk korrekt og hva som er korrekt i norsk, uten å ta hensyn til hva som kan være korrekt innenfor en regional dialekt (regionale dialekter er, noe uheldig, kjent som «ikke-standard» varianter). Det hevdes også noen ganger at barn alltid burde snakke i komplette, grammatiske setninger, når det ikke er normalt for noen talere å gjøre dette konsekvent.

Vurdering av korrektheten av en students grammatikk er sannsynligvis bare relevant i formelle offentlige talesituasjoner (i motsetning til, for eksempel, snakk under gruppearbeid), da den vanlige forventningen i slike situasjoner er at standard norsk grammatikk vil bli brukt. Selvfølgelig, i noen rollespill/dramasituasjoner, kan bruken av standard norsk grammatikk være upassende. Det vil være noen situasjoner, som formelle presentasjoner, der standard norsk vil være mest passende, mens i andre situasjoner kan en annen dialekt eller variant være mer passende (for eksempel blant jevnaldrende eller andre medlemmer av et lokalsamfunn). En taler kan være i stand til å bruke mer enn én dialekt eller varianter av norsk – for eksempel en regional variant samt standard norsk. I drama eller andre opptreden situasjoner, kan en taler demonstrere sin dyktighet og språkbevissthet ved å bytte dialekter.

Retoriske teknikker

Gode talere er i stand til å bruke virkemidler som metafor, sammenligning, anekdoter og vitser for å forsterke sine budskap og bygge rapport med sine lyttere. Effektiv bruk av slike virkemidler – som også kan inkludere ting som å tilby korte lister, gjentakelse av nøkkelord for vektlegging, og så videre – kan hjelpe en taler til å kommunisere mer effektivt. Slike virkemidler kan selvfølgelig brukes effektivt eller på annen måte.

KOGNITIV

Valg av innhold for å formidle mening og intensjon

En effektiv kommunikator vil utøve skjønn over hvilket innhold som er relevant og interessant for lyttere å høre, gitt den spesifikke situasjonen og kommunikasjonsoppgaven involvert.

Bygge videre på andres synspunkter

Når tale brukes for å utvikle felles forståelse, vil en dyktig taler trekke på det andre sier når de gir sine egne bidrag.

Struktur og organisering av tale

En dyktig taler vil velge og organisere innholdet i sin tale slik at det er relevant, klart og forståelig for lytterne. De vil også ta hensyn til de konvensjonelle måtene språk er utformet på for å få ting gjort i spesifikke situasjoner. Så for eksempel er et «foredrag» for å formidle informasjon til et publikum, en «debatt» er for å lufte og forsonende forskjellige synspunkter, et «skuespill» er for den dramatiske presentasjonen av en fortelling, og en 'gruppediskusjon' er for å forfølge og finne en løsning på en delt oppgave eller problem. Forskjellige sjangre har forskjellige strukturer og interaksjonsmønstre. En høyt dyktig taler vil kunne tilpasse sin tale til behovene til den relevante sjangeren, mens en mindre dyktig taler kanskje ikke kan gjøre det. For eksempel, hvis en taler behandler en gruppediskusjon som en anledning til å gi et formelt foredrag, viser de en mangel på ferdigheter i denne forbindelse.

Søke informasjon og avklaring gjennom spørsmål

Den dyktige bruken av muntlig språk avhenger ikke bare av at talere gir informasjon tydelig, men også av at de søker relevant informasjon og/eller avklaring fra andre: for eksempel gjennom bruk av passende, godt utformede spørsmål.

Oppsummering

Dette er evnen til å gi en klar oppsummering av saker presentert eller diskutert: for eksempel hovedpunktene i en presentasjon, hva som er blitt enig etter en gruppediskusjon, eller hvilke spørsmål som har blitt reist i en debatt.

Holde fokus på oppgaven

Dette betyr ganske enkelt den demonstrerte evnen til å konsentrere seg om det som må gjøres og unngå distraksjoner.

Tidsstyring

Effektive talere misbruker ikke den tilgjengelige tiden. For eksempel vil de sørge for at de holder seg til den tildelte tiden når de holder en tale, unngår å ta turer som er for lange i en samtale, og håndtere den tilgjengelige tiden i en gruppediskusjon for å sikre at den når en konklusjon.

Gi grunner for å støtte synspunkter

Det sentrale problemet her er at enten i presentasjonstale eller i diskusjon, er en taler i stand til å forklare og rettferdiggjøre sine synspunkter tydelig og effektivt med ord.

Kritisk undersøke ideer og synspunkter uttrykt

Fokuset her er på hvor godt en taler er i stand til å bruke språk for å teste ideer og meninger, på en måte som er konstruktiv, men ikke aggressiv.

SOSIALT OG EMOSJONELT

Veilede eller håndtere interaksjoner

Dette refererer til en talers evne til å muliggjøre en samtale, diskusjon eller debatt ved å gi passende bidrag og bruke egnede strategier for å oppmuntre andre til å bidra. Så en taler kan trekke deltakernes oppmerksomhet i en diskusjon mot målene for oppgaven som håndteres, oppmuntre andre talere til å ta en tur, og så videre. De kan opptre som møteleder, eller som «djevelens advokat» i en diskusjon.

Turtaking

Spesielt i gruppediskusjoner vil dyktige talere handle følsomt når det gjelder å ta turer for å snakke og tillate tilstrekkelige muligheter for andre til å gjøre det.

Lytt aktivt og responder passende

Dette refererer til en talers ferdighet i å vise at de er oppmerksomme og lytter til det andre talere har sagt. Det inkluderer også en talers evne til å gi passende og klare svar, innenfor grensene av deres kunnskap, på eventuelle rimelige spørsmål som stilles.

Selvsikkerhet

Vurdering av kvaliteten på en persons bruk av muntlig språk bør ta hensyn til deres effektivitet i ikke å virke nervøs i noen spesifikk type talesituasjoner. De kan godt føle seg ganske engstelige, men er i stand til å håndtere følelsene sine slik at det ikke vises. Denne ferdigheten inkluderer evnen til å takle å bli spurt eller avhørt, eller å håndtere buing, konflikter, emosjonelle konflikter, mangel på samarbeid, og så videre.

Levende og med stil

Denne ferdigheten er mest relevant for presentasjonstale og dramaaktiviteter. Den representerer i hvilken grad en taler er i stand til å vise entusiasme og fantasi for å oppnå en særegen og effektiv bruk av tale.

Ta hensyn til publikumets forståelsesnivå

Et viktig aspekt ved effektiv bruk av muntlig språk er å bedømme hva dine lyttere allerede vet, eller ikke vet, om emnet som behandles. Dermed må en taler dømme hvilken kunnskap en lytter kan antas å ha – slik som kunnskap om den lokale geografien til et område hvis noen har bedt om veibeskrivelser, eller av det tekniske språket i databehandling hvis noen har bedt om hjelp med å sette opp sin bærbare datamaskin. Å gjøre den antagelsen ville bare være rettfærdiggjort hvis taleren hadde gode bevis for at slik kunnskap var holdt i fellesskap. Men likeledes ville inkludering av grunnleggende informasjon om et emne i en tale til et publikum av eksperter på det emnet demonstrere dårlig dømmekraft av publikumets forståelsesnivå.